

POSTANOWIENIE

Dnia 6 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący)

SSN Bohdan Bieniek (sprawozdawca)

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania T. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

o wysokość należności z tytułu zaległych składek,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 6 maja 2021 r.,

zażalenia organu rentowego na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 24 września 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

1. oddala zażalenie,

**2. zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującego się
kwotę 900 (dziewięćset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania
zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 24 września 2020 r., uchylił wyrok Sądu Okręgowego w L. z dnia 10 września 2019 r. oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego z dnia 17 sierpnia 2018 r., określającą wysokość zadłużenia z tytułu zaległych składek T. G. i przekazał sprawę Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w L. do ponownego rozpoznania.

Pozwany decyzją z dnia 17 sierpnia 2018 r. określił wysokość zadłużenia z tytułu zaległych składek T. G., która wyniosła 6.960,32 zł, w tym na ubezpieczenia

społeczne za okres od grudnia 2017 r. do maja 2018 r. - 4.101,95 zł oraz należne odsetki 115,00 zł; ubezpieczenie zdrowotne od września 2017 r. do maja 2018 r. w kwocie 2.515,04 zł oraz należne odsetki 81,00 zł; Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych od grudnia 2017 r. do maja 2018 r. w kwocie 343,33 zł.

Wyrokiem z dnia 10 września 2019 r. Sąd Okręgowy w L. oddalił odwołanie T. G. od powyższej decyzji.

Postanowieniem z dnia 27 lipca 2016 r. Sąd Rejonowy w L. otworzył przyspieszone postępowanie układowe. Natomiast postanowieniem z dnia 6 grudnia 2017 r., sąd gospodarczy ogłosił upadłość spółki T.. Syndykiem masy upadłości został wyznaczony J. O.. Od momentu ogłoszenia upadłości spółki syndyk J. O. przejął zarząd nad całością jej majątku. Sądy ustaliły, że od momentu ogłoszenia upadłości spółki wnioskodawca podejmował działania związane z prowadzeniem postępowania upadłościowego, które polegały na składaniu oświadczeń w przedmiocie sporządzenia listy wierzytelności oraz sprzedaży majątku spółki. Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że w przedmiotowym postępowaniu wnioskodawca nie może kwestionować podlegania ubezpieczeniu społecznemu, gdyż przedmiotem zaskarżonej decyzji z dnia 17 sierpnia 2018 r. jest wyłącznie określenie wysokości zadłużenia z tytułu zaległych składek i nie rozstrzyga ona kwestii związanych z zasadnością podlegania przez wnioskodawcę ubezpieczeniom społecznym w spornych okresach.

T. G. złożył w dniu 10 września 2018 r. pismo do organu rentowego, w którym zwrócił się o sprawdzenie zasadności opłacania składek z tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym od stycznia 2018 r. z uwagi na upadłość spółki. Organ rentowy w odpowiedzi pismem z dnia 18 września 2018 r. poinformował wnioskodawcę, że z danych zawartych w Kompleksowym Systemie Informatycznym wynika, że od dnia 1 stycznia 2018 r. nadal podlega on obowiązkowi ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w formie jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Pismo to nie było jednak decyzją

stwierdzającą okresy podlegania ubezpieczeniom przez T. G., która zostałaby następnie przez niego zakwestionowana.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, decyzja organu rentowego określająca wysokość zadłużenia z tytułu zaległych składek T. G. została wydana w sytuacji, gdy wcześniej pozwany zaniechał wydania decyzji ustalającej obowiązek podlegania przez wnioskodawcę ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej przez niego pozarolniczej działalności. Sąd ten uznał, że fakt niewyrejestrowania spółki T. z KRS, nie zwalniał organu rentowego od ustalenia czy T. G., w spornym okresie, faktycznie wykonywał pozarolniczą działalność jako wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Dokonanie bowiem prawomocnego ustalenia okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym, dopiero otworzyłoby organowi rentowemu drogę do wydania decyzji o zadłużeniu z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy.

W zażaleniu wniesionym przez pełnomocnika organu rentowego wskazano na naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 477^{14a} oraz art. 386 § 4 k.p.c., przez nieprawidłowe przyjęcie, że w niniejszej sprawie zachodzi potrzeba ponownego rozpoznania sprawy przez organ rentowy, podczas gdy w sprawie nie wystąpiły okoliczności stanowiące ustawowe przesłanki uchylenia zaskarżonej decyzji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu, w szczególności na skutek niewydania przez organ rentowy decyzji ustalającej okresy podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Dalej pełnomocnik wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...) oraz o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

W odpowiedzi na zażalenie, pełnomocnik T. G. wniósł o oddalenie zażalenia w całości jako bezzasadnego oraz o zasądzenie od organu rentowego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie ma uzasadnionych podstaw.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że przewidziana w art. 477^{14a} k.p.c. możliwość przekazania sprawy bezpośrednio organowi rentowemu powinna być ograniczona do sytuacji wyjątkowych, gdy oprócz przesłanek z art. 386 § 2 lub § 4 k.p.c. wystąpiły takie wady decyzji organu rentowego, których naprawienie w postępowaniu sądowym nie jest możliwe. W uzasadnieniu postanowienia z dnia 20 października 2016 r., I UZ 22/16 (LEX nr 2159129), Sąd Najwyższy uznał, że art. 477^{14a} k.p.c. służy rozwiązywaniu sytuacji, w których - ze względu na zakres kompetencji sądu ubezpieczeń społecznych - przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji nie może doprowadzić do usunięcia uchybień popełnionych przez organ rentowy. Stosowany jest wówczas, gdy konieczne jest skasowanie decyzji organu rentowego i wydanie nowej, po przekazaniu sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania, w tym przeprowadzenia prawidłowego postępowania przed tym organem - uwzględniającego wszelkie wymagania wynikające z prawa materialnego. Nie chodzi przy tym o braki decyzji usuwalne przy wstępnym rozpoznaniu odwołania od niej ani wady wynikające z naruszenia przepisów postępowania regulujących postępowanie przed organem rentowym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2011 r., II UZP 8/11, OSNP 2012 nr 19-20, poz. 252). Ponadto przy rozpoznaniu zażalenia, o którym mowa w art. 394¹ §1¹ k.p.c., Sąd Najwyższy bada wyłącznie prawidłowość zastosowania art. 386 § 2 lub § 4 k.p.c. i nie rozpoznaje żadnych innych zarzutów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2012 r., I CZ 143/12, LEX nr 1265545).

W sprawie przyczyną uchylenia przez Sąd Apelacyjny wyroku Sądu Okręgowego oraz zaskarżonej decyzji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu była konieczność przeprowadzenia prawidłowego postępowania przed tym organem (art. 477^{14a} w związku z art. 386 § 2 k.p.c.), co w ocenie Sądu Apelacyjnego powinno polegać na dokonaniu prawidłowego ustalenia, w jakim okresie ubezpieczony podlegał ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej jako wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, wobec ogłoszenia upadłości spółki.

W uzasadnieniu zażalenia, organ rentowy powołuje się na swoje pismo z dnia 17 września 2018 r. w którym potwierdzono zasadność podlegania ubezpieczeniom społecznym T. G.. Pomimo tego, że w swej treści pismo to nie zawiera oznaczenia „decyzja”, w opinii organu można uznać, że wymogi decyzji spełnia, bowiem rozstrzyga co do istoty sprawy. Wnioskodawca zaś reprezentowany przez fachowego pełnomocnika mógł zaskarżyć dane pismo (decyzję), lecz z tego prawa nie skorzystał. Trudno zaakceptować takie rozumowanie, skoro decyzją administracyjną, w rozumieniu art. 1 § 1 pkt 1 oraz art. 104 k.p.a., jest rozstrzygnięcie indywidualnej (podwójnie konkretnej: co do sytuacji i co do adresata) sprawy administracyjnej, podjęte przez uprawniony organ administracji publicznej, na podstawie jednoznacznego upoważnienia, wynikającego z powszechnie obowiązującej normy prawnej (z zasady prawa materialnego), która to norma dla ustalenia skutków prawnych danego stanu faktycznego przewiduje formę właśnie decyzji administracyjnej.

Rację ma zatem Sąd Apelacyjny, że dokonanie prawomocnego ustalenia okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym T. G. pozwoliłoby organowi rentowemu na wydanie decyzji o zadłużeniu z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy. Za taką decyzję nie można uznać bowiem pisma organu rentowego z dnia 17 września 2018 r.

W uzupełnieniu należy dodać, że w odniesieniu do wspólników jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2011 r., II UK 271/10 (LEX nr 817528) wyrażono pogląd, że obowiązek ubezpieczenia tegoż wspólnika powiązany jest jedynie z posiadaniem przez niego takiego statusu prawnego, a nie z prowadzeniem działalności gospodarczej. W uzasadnieniu tego stanowiska wyjaśniono, że na tle art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 423, dalej jako ustawa systemowa) należy stwierdzić, iż pojęcie „prowadzenie działalności pozarolniczej” jest pojęciem szerszym od działalności gospodarczej określonej w art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Do pojęcia działalności gospodarczej w

powyższym (wąskim) rozumieniu ustawa systemowa odwołuje się tylko w art. 8 ust. 6 pkt 1, a w pozostałych punktach tego przepisu wymienia osoby nieprowadzące działalności gospodarczej w ścisłym znaczeniu tego pojęcia. Właśnie w kręgu tych osób znajduje się wymieniony w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, który jest objęty obowiązkiem ubezpieczenia bez względu na fakt prowadzenia działalności gospodarczej. Analogicznie Sąd Najwyższy wypowiedział się w wyrokach z dnia 11 września 2013 r., II UK 36/13 (LEX nr 1391783); z dnia 3 sierpnia 2011 r., I UK 8/11 (OSNP 2012 nr 17-18, poz. 225); z dnia 9 czerwca 2010 r., II UK 33/10 (LEX nr 598436) i z dnia 12 lipca 2017 r., II UK 295/16 (LEX nr 2347776), stwierdzając, że jedyny wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym na podstawie tytułu określonego w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej. Z treści tego przepisu wynika, że samo posiadanie statusu wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością decyduje o podleganiu przez niego ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej (art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej).

Ogłoszenie upadłości likwidacyjnej spółki nie jest natomiast obojętne dla uznania oceny statusu wspólnika i tego czy podlega on nadal ubezpieczeniom społecznym. Wszak z dniem ogłoszenia upadłości majątek upadłego staje się masą upadłości. W jej skład wchodzi majątek należący do dłużnika w dniu ogłoszenia upadłości i nabyty w toku postępowania upadłościowego z wyjątkiem składników wymienionych w art. 62 i n. ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 1228). Jeżeli ogłoszono upadłość obejmującą likwidację majątku upadłego, upadły traci prawo zarządu majątkiem oraz możliwość korzystania z niego. W wyroku z dnia 15 marca 2012 r., II UK 159/11 (OSNP 2013 nr 5-6, poz. 63, LEX nr 1289170) Sąd Najwyższy podkreślił, że upadły nie prowadzi pozarolniczej działalności gospodarczej i wobec tego nie podlega ubezpieczeniom społecznym na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 ustawy systemowej. Jak wskazał Sąd Najwyższy, utrata prawa zarządu uniemożliwia upadłemu prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, w konsekwencji nie spełnia on już przesłanek wystarczających do prowadzenia pozarolniczej działalności

gospodarczej, stąd też na skutek braku takiej aktywności ubezpieczonego nie spełnia on przesłanki w postaci faktycznego prowadzenia działalności gospodarczej od momentu ogłoszenia jego upadłości.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.